

Шляхи підвищення ефективності будівництва в умовах формування ринкових відносин, вип. 46, економічний, 2020

УДК 69.003.658

В.І. Савенко¹,

канд.тех.наук, доцент

ORCID: 0000-0002-1490-6730

І.С. Нестеренко¹,

канд.тех.наук, доцент

ORCID: 0000-0002-9619-7471

С.С. Савенко²,

магістр

Ю.В. Орлик³,

студент

¹Київський національний університет будівництва і архітектури, м. Київ

²Національний технічний університет України

"Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського", м. Київ

³Західноукраїнський національний університет, м. Тернопіль

ОЦІНКА ДІЛОВОЇ АКТИВНОСТІ БУДІВЕЛЬНОЇ ФІРМИ

Оцінку поточної виробничої діяльності проведено на прикладі спеціалізованого будівельно-монтажного управління за допомогою показників оборотності та визначимо рівень ефективності використання власних і залучених засобів підприємством.

Показники цієї групи характеризують результати й ефективність поточної основної діяльності підприємства, такий аналіз може проводитися як на якісному рівні, так і за допомогою кількісних критеріїв.

Основними з них є показники виробітку, фондівіддачі та показники оборотності. Ці показники мають велике значення для оцінки фінансового стану підприємства, оскільки швидкість обороту засобів, тобто швидкість перетворення їх у грошову форму, безпосередньо впливає на платоспроможність. Результати розрахунку показника фондівіддачі говорять про те, що даний факт (зниження оборотності основних фондів) може бути пов'язаний зі старінням і зносом виробничого устаткування, тобто можна сказати, що технічний рівень основних засобів досліджуваного об'єкта знаходиться на низькому рівні.

Коефіцієнт стійкості економічного зростання показує, якими в середньому темпами може розвиватися підприємство надалі, не змінюючи вже сформованого співвідношення між різними джерелами фінансування. Узагальнивши порівняльні дані, можна сказати, що, якщо керівництво даного підприємства має намір нарощувати свій виробничий потенціал з метою збільшення обсягів виробництва, необхідно змінити фінансову політику. Результати розрахунків дають змогу показати, що на аналізованому підприємстві відбулося істотне збільшення повного виробничого циклу та обігу в цілому. Тривалість операційного циклу збільшилася більше, ніж у 1,2 рази а тривалість фінансового циклу майже в 2 рази. На це негативно вплинув фактор значного уповільнення оборотності виробничих запасів. Збільшення повного циклу виробництва в майбутньому може викликати негативні тенденції розвитку підприємства в цілому, тому що цей фактор насамперед віді́б'ється на величині одержуваного прибутку, що позначиться на зростанні ефективності всього виробництва. В результаті господарської діяльності підприємства на зменшення

величини чистого прибутку вплинуло, у першу чергу, придбання виробничих запасів, малоцінних швидкозношуваних предметів і основних засобів, а також погашення кредиторської заборгованості та слата штрафних санкцій.

Період оборотності найбільш ліквідних засобів протягом року варіював у межах від 0,04 до 17,5 днів. Середньохронологічна величина в період збереження грошей на рахунках підприємства складала 7,5 днів. Даний факт свідчить про те, що підприємство, не дивлячись на вдаване благополуччя, відчуває серйозний дефіцит коштів. Їх вистачало трохи більше тижня. Таким чином за допомогою аналізу економічних показників можна охарактеризувати загальний стан компанії та можливості її функціонування і розвитку.

Ключові слова: кількісний аналіз, оборотність коштів, виробничий цикл, кредиторська заборгованість, ліквідність підприємства, чистий прибуток, ефективність виробництва, економічні показники.

Вступ. Сучасні економічні умови, обумовлені процесами глобалізації й становленням ринкових відносин, докорінно змінюють ставлення підприємств, керівників і фахівців підприємств України до якості управління підприємством, ділової досконалості, забезпечення усіма видами ресурсів, машинами, механізмами, інструментами, до оволодіння і застосування науки та інноваційних науковомістких екотехнологій і в кінцевому рахунку до створення корисної цінної для споживачів і всього суспільства продукції, що випускається. До цих змін, насамперед, належать: формування різних форм власності, свобода будь-якого виду господарювання, зростання конкуренції, необхідність урахування запитів споживача й визначення відповідної ціни, дотримання екологічних умов. Трансформація економічних умов виробництва, що відбувається, з невідворотною необхідністю вимагає створення принципово нових шляхів, форм, методів і підходів до управління підприємством та якістю продукції на кожному підприємстві та об'єднанні.

Аналіз досліджень і публікацій. Дослідженням питань удосконалення механізму управління підприємством та якістю продукції приділено увагу в роботах зарубіжних учених Д. Вальдена, А. Грехема, Е.Демінга, Дж. Джурана, К. Ісікави, Т. Конті, Ф. Кросбі, Х. Куме, Г.Тагучі, А.Фейгенбаума, Ш.Шіба, В.Шухарта. Із сучасних вітчизняних фахівців на пострадянському просторі та в Україні проблеми управління виробництвом та діловою культурою і якістю освітлювали В.С. Глушков, П.Я. Калита, А.І.Пригожин, Ю.П.Адлер, В.Г.Версан, О.В. Гличев, О.П.Глудкін, О.О.Горленко, В.А.Лапідус, В.Ю. Огвоздін, І.І.Чайка, В.Л.Шпер, Л.В.Балабанової, Б.В.Буркинського, О.В.Виноградової, Л.М.Віткіна, А.С.Зенкіна, П.Я.Калити, В.К.Мамутова, В.Є. Момота, Л.О.Омельянович, Ф.Ю.Поклонського, А.А.Садекова, С.К.Фомичева, В.М.Хобти, О.Б.Чернеги, М.Г.Чумаченка, І.Б.Швець, О.О.Шубіна, А.І.Яковлева, В.В.Якубовського та інших.

Постановка завдання. Проблема вдосконалення економічного механізму управління виробництвом та якістю продукції потребує подальшого розвитку. Це обумовлено найважливішими світовими тенденціями: укрупненням і розширенням нових глобальних споживчих ринків, на яких компанія повинна бути конкурентноздатною; появою й освоєнням нових технологій, які визначають успіх на цьому ринку; величезним тиском на компанії нових економічних сил; істотними постійними змінами в моделях управління, їхнім пристосуванням до нового, швидкоплинного конкурентного середовища

Методи досліджень і досягнення поставлених цілей. Для успішного сталого розвитку підприємство повинне реально вдосконалюватись в своїй практичній діяльності, піднятися вище телеономічного рівня виживання до цілеспрямованого і цілеустремленського рівня функціонування з достатньо високим рівнем забезпечення усіма видами ресурсів, в тому числі одним з основних - фінансовим ресурсом. Для цього дуже важливим фактором є компетентність, підготовка і ділова досконалість лідерів (власників, керівників і виконавців) компанії та наявність сприятливих умов для функціонування і розвитку виробничих відносин і виробництва, які створює Держава. При цьому на чільне місце виходить вміння менеджерів, керівників орієнтуватися і аналізувати стан підприємства і виробництва в ринкових умовах. Тільки досконале підприємство може забезпечити стабільний випуск високоякісної продукції з мінімальними втратами і тим самим, задовольняючи високі вимоги і сподівання споживача, мати високу рентабельність і ресурси для росту та подальшого вдосконалення. Майбутнє за конкурентоздатними досконалими організаціями.

Основний текст. Вищому керівництву компанії доводиться постійно пильно відстежувати і тримати на належному рівні уваги зовнішні та внутрішні фактори [1, 2]. І в першу чергу це: керуваність, забезпеченість компанії усіма видами ресурсів та економічні результати діяльності [3, 13, 15].

Показники цієї групи характеризують результати й ефективність поточної основної діяльності підприємства, такий аналіз може проводитися як на якісному рівні, так і за допомогою кількісних критеріїв [4, 5]. У першому випадку неформальними критеріями виступають широта послуг, які надаються, ринків збуту продукції, наявність прогресивних форм управління та репутація підприємства, умови роботи і відпочинку робітників, аж до наявності зручних під'їзних шляхів [6, 13, 14]. Необхідно розглянути виробничо-господарську діяльність аналізованого підприємства та провести кількісну оцінку, що дасть змогу проаналізувати ступінь ефективності використання підприємством своїх ресурсів [7, 16].

Для реалізації даного напрямку можуть бути розраховані різні показники, що характеризують ефективність використання матеріальних, трудових і фінансових ресурсів. Основними з них є показники виробітку, фондівіддачі та показники оборотності [8, 10]. Ці показники мають велике значення для оцінки фінансового стану підприємства, оскільки швидкість обороту засобів, тобто швидкість перетворення їх у грошову форму, безпосередньо впливає на платоспроможність. Крім того, збільшення швидкості обороту засобів відбивається на підвищенні виробничого потенціалу фірми, що в цілому впливає на ефективність усього виробництва [9, 11].

Проведемо оцінку поточної виробничої діяльності спеціалізованого будівельно-монтажного управління [16] за допомогою показників оборотності та визначимо рівень ефективності використання власних і залучених засобів підприємством [12, 13] Для спрощення розрахунків наведемо допоміжну таблицю (табл. 1) середніх величин власних і позикових засобів підприємства за період, який аналізується [16].

На підставі даних таблиці зробимо розрахунок коефіцієнтів загальної оборотності капіталу, що дають загальне уявлення про господарську активність підприємства (табл.2) [16].

Проаналізувавши дані таблиці, можна зробити такі узагальнюючі висновки. Показник оборотності активів характеризує ефективність використання всіх наявних ресурсів підприємства незалежно від джерел їхнього залучення, тобто

показує скільки грошових одиниць реалізованої продукції принесла кожна вартісна одиниця активів. Судячи з результатів розрахунків, спостерігається збільшення оборотності активів підприємства.

Таблиця 1

Сума середніх величин власних і позикових засобів (авторські розрахунки)

	Середні значення	
	2018	2019
АКТИВ		
Поточні активи	579160,5	998615
у тому числі:		
грошові кошти	75561	67505,5
розрахунки з дебіторами	376946	501778,5
виробничі запаси	111359,5	414595
Основні засоби й інші позаоборотні активи	567676,5	1398121,5
ПАСИВ		
Залучений капітал (кредиторська заборгованість)	290805	479591,5
Власний капітал	856057	1942145
Баланс	1146862	2396736,5

Таблиця 2

Коефіцієнти оборотності капіталів (авторські розрахунки)

Показники	2018	2019	З урахуванням зростання цін
1. Оборотності активів	1,86	2,06	1,68
2. Фондовіддача	3,77	3,53	2,89
3. Оборотність власного капіталу	2,50	2,54	2,08
4. Коефіцієнт стійкості економічного зростання	0,54	0,53	0,43

Оборотність власного капіталу також збільшилася. Можна було б зробити висновок, що спостерігається підвищення виробничотехнічного потенціалу підприємства, але цей висновок дуже необ'єктивний, тому що в даному розрахунку не був врахований істотний фактор переоцінки основних фондів, прямо зв'язаний з інфляційними процесами, що впливає у свою чергу на обсяг власного капіталу та спричиняє у такий спосіб великі перекручування на розрахунки оборотності з використанням даних балансу.

Приведені в перерахуванні, з урахуванням індексу зростання споживчих цін, показники дозволяють судити нам про те, що в дійсності спостерігається зниження оборотності по всіх розглянутих пунктах. Результати розрахунку показника фондовіддачі говорять про те, що даний факт (зниження оборотності основних фондів) може бути зв'язаний зі старінням і зносом виробничого устаткування, тобто можна сказати, що технічний рівень основних засобів досліджуваного об'єкта знаходиться на низькому рівні.

Коефіцієнт стійкості економічного зростання показує, якими в середньому темпами може розвиватися підприємство надалі, не змінюючи вже сформованого співвідношення між різними джерелами фінансування. Узагальнивши порівняльні дані, можна сказати, що, якщо керівництво даного підприємства має намір нарощувати свій виробничий потенціал з метою збільшення обсягів виробництва, необхідно змінити фінансову політику. Наприклад, за рахунок підвищення

оборотності, скорочення витрат виробництва, або підвищення частки залучених засобів у загальній сумі авансованого капіталу.

Розглянувши загальні показники оборотності, потрібно сказати, що дані результати (хоча і мають істотні погрішності в зв'язку з дією різних факторів: інфляція, переоцінка, та ін.) можуть бути основою для прийняття управлінських рішень. Для уточнення висновків про оборотність засобів і фінансовий стан у цілому даного досліджуваного суб'єкта, розглянемо ряд часткових показників оборотності поточних активів і поточних зобов'язань (табл. 3).

Таблиця 3

Показники оборотності поточних активів і зобов'язань (авторські розрахунки)

Показники	2018	2019
Оборотність поточних активів	3,70	4,05
– у днях	97,21	72,80
Оборотність дебіторської заборгованості	7,50	10,97
– у днях	48,00	32,80
Оборотність виробничих запасів	0,20	3,03
– у днях	73,56	118,80
Оборотність кредиторської заборгованості	5,09	6,46
– у днях	70,72	55,72

Розглянувши дані таблиці потрібно відмітити, що оборотність поточних активів зростає в 1,09 рази. У цілому дана тенденція є позитивною, але в тому випадку коли ця оборотність обумовлена зростанням оборотності засобів у розрахунках і оборотності виробничих запасів, при одночасному зниженні чи певному стримуванні оборотності кредиторської заборгованості. Однак на загальній оборотності поточних активів відбився вплив дії різноспрямованих факторів, таких як оборотність дебіторської заборгованості, що збільшилася майже в 1,5 рази й оборотність виробничих запасів яка скоротилася в 1,6 рази, збільшившись з 73,5 до 119 днів у звітному періоді. Варто також сказати, що на оборотність поточних активів дуже впливає рух коштів. Очевидно, що існують оптимальні терміни періоду збереження коштів на розрахункових рахунках підприємства. Як покаже подальший аналіз, період збереження коштів на аналізованому підприємстві за звітний рік, у порівнянні з минулим роком, різко скоротився, що викликало недостатність абсолютно ліквідної частини оборотних коштів для поточних розрахунків.

На підставі вищерозглянутих показників зробимо розрахунок показників, які характеризують основні етапи обігу коштів у ході виробничої діяльності підприємства.

Даними показниками є:

- тривалість операційного циклу;
- тривалість фінансового циклу.

Операційний цикл характеризує загальний час, протягом якого фінансові ресурси знаходяться в запасах і дебіторській заборгованості. Фінансовий цикл, чи цикл обігу готівки, являє собою час, протягом якого кошти відвернені з обороту, тобто фінансовий цикл менше на середній час обігу кредиторської заборгованості. Скорочення операційного та фінансового циклів у динаміці розглядається як позитивна тенденція (табл.4).

Результати розрахунків зведені в таблицю дають змогу судити про те, що на аналізованому підприємстві відбулося істотне збільшення повного виробничого

циклу та обігу в цілому [16]. Тривалість операційного циклу збільшилася більше, ніж у 1,2 рази а тривалість фінансового циклу майже в 2 рази. На це негативно вплинув фактор значного уповільнення оборотності виробничих запасів.

Таблиця 4

Зведена таблиця фінансового стану спеціалізованого будівельно-монтажного управління (авторські розрахунки)

Показники	2018	2019	Відхилення
I. Оцінка економічного потенціалу			
1. Оцінка майнового стану			
1.1 Величина основних засобів і позаоборотних активів у загальній сумі активів	49,4	58,3	+ 8,9
1.2 Величина оборотних засобів у загальній сумі активів	50,6	41,7	- 8,9
1.3 Загальна сума господарських коштів	1146862	2396736,5	+ 1249874,5
2. Оцінка фінансового стану			
2.1 Величина власного капіталу та його частка в загальній сумі джерел	74,6	81,0	+ 6,4
2.2 Велич позикових коштів у загальній сумі джерел	25,4	19,0	- 6,4
2.3 Частка власних оборотних коштів у загальній їх сумі	49,0	54,4	+ 5,4
2.4 Коефіцієнт покриття (загальний)	1,91	2,01	+ 0,1
2.5 Коефіцієнт швидкої ліквідності	1,55	1,18	- 0,37
2.6 Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,25	0,14	- 0,11
2.7 Частка виробничих запасів у поточних активах	20,8	42,5	+ 21,7
2.8 Частка дебіторської заборгованості у поточних активах	65,9	50,8	- 15,1
2.9 Частка грошових коштів у поточних активах	13,3	6,07	- 6,6
II. Оцінка результатів фінансово – господарської діяльності			
3. Оцінка прибутковості та рентабельності			
3.1 Прибуток у розпорядженні підприємства	475161	1031995	+ 556834
3.2 Рентабельність загальна	33,7	32,2	- 4,4
3.3 Рентабельність сукупних активів	41,4	43,0	+ 1,6
3.4 Рентабельність поточних активів	82,0	103,3	+ 21,3
3.5 Рентабельність основної діяльності	56,7	51,9	- 4,8
3.6 Рентабельність продажів	22,1	20,9	- 5,4
3.7 Оборотність сукупних активів	192,5	174,7	- 17,8
3.8 Оборотність поточних активів	97,2	73,4	- 23,8
3.9 Оборотність дебіторської заборгованості	48,0	32,8	- 15,2
3.10 Оборотність виробничих запасів	73,5	118,8	+ 45,3
3.11 Оборотність грошових коштів	31,9	7,5	- 24,4
3.12 Оборотність кредиторської заборгованості	70,7	57,7	- 15,0
3.13 Тривалість операційного циклу	125,5	151,6	+ 26,1
3.14 Тривалість фінансового циклу	50,8	95,8	+ 45,0
3.15 Рентабельність власного капіталу	55,5	53,1	- 2,4

Таблиця 5

Показники, що характеризують основні етапи обігу коштів (авторські розрахунки)

Показники	2018	2019
Тривалість операційного циклу	125,56	151,60
Тривалість фінансового циклу	50,84	95,88

Збільшення повного циклу виробництва в майбутньому може викликати негативні тенденції розвитку підприємства в цілому, тому що цей фактор насамперед відіб'ється на величині одержуваного прибутку, що позначиться на зростанні ефективності всього виробництва [15, 16].

Очевидно, що різні види поточних активів мають різну ліквідність, під якою розуміється часовий період, необхідний для конвертації даного активу в кошти, та витрати по забезпеченню цієї конвертації. Тільки коштам властива абсолютна ліквідність. Для того, щоб вчасно оплачувати рахунки постачальників, підприємство повинне мати визначений рівень абсолютної ліквідності. Як показали дослідження ліквідності даного підприємства, цей об'єкт дослідження має досить низьку платоспроможність, обумовлену малою часткою коштів в активах, тому їх невеликий додатковий приплив міг бути вкрай корисним. На підтвердження вищесказаного має сенс провести більш детальне обстеження даного підприємства за допомогою аналізу руху коштів. Як показує практика іноді зустрічаються досить парадоксальні ситуації, коли підприємство є прибутковим, але не має коштів розплатитися зі своїми працівниками та контрагентами. Аналіз руху коштів саме і дозволяє з певною часткою точності пояснити розбіжності між величиною грошового потоку, що мав місце на підприємстві в звітному періоді, і отриманим за цей період прибутком.

Таблиця 6

Рух коштів у розрізі видів діяльності (прямий метод) (авторські розрахунки)

Показники	Сума
Виручка від реалізації продуктів, робіт, послуг, аванси, отримані від замовників	5936098
Бюджетні асигнування чи інше цільове фінансування	5023
З банку в касу підприємства	1227415
Інші надходження (розрахунки за претензіями – рахунок № 63, розрахунки з підзвітними особами – рахунок № 71, розрахунки з дебіторами – рахунок № 71)	1030188
Надійшло грошових коштів, усього:	8198724
Платежі	
Розрахунки з постачальниками	2191242
На оплату праці	1124898
Відрахування на соціальні потреби (соціальне страхування)	497661
Видача підзвітних сум	25718
Розрахунки з бюджетом	1936763
Здано в банк із каси підприємства	158442
Інші виплати (позабюджетні платежі – рахунок №67, кредитори – рахунок № 76, розрахунки з персоналом за іншими операціями – рахунок № 73)	2276111
Відтік грошових коштів, усього:	8210835
Загальна зміна грошових коштів за період	- 12111
Грошові кошти на початок періоду	73561
Грошові кошти на кінець періоду	61450

Логіка аналізу досить очевидна — необхідно виділити по можливості вагу операцій, що стосуються руху коштів. Це можна зробити різними способами, зокрема шляхом аналізу всіх оборотів по рахунках коштів (рахунки 50, 51, 52, 55, 56, 57) або із застосуванням прямого чи непрямого методів аналізу руху коштів. Далі розглянемо всі перераховані вище методи. Прямий метод ґрунтується на

численні припливи (виручка від реалізації продукції, робіт і послуг, отримані аванси й ін.) і відтоку (оплата рахунків постачальників, повернення отриманих короткострокових позичок і позик тощо) коштів, тобто Вихідним елементом є виручка.

На підставі даних таблиці можна сказати, що основний відтік і приплив грошової маси відбувся в рамках здійснюваної підприємством основної виробничо-господарської діяльності. Рух коштів зв'язаних з інвестиційною та фінансовою діяльністю не відбувалося.

Розглянутий метод дозволяє судити про ліквідність підприємства, розкриваючи рух грошових коштів на його рахунках. На підставі цього можна сказати, що під кінець року ліквідність даного підприємства знизилася, тому що сукупне скорочення коштів за аналізований період Склало 12111 тис. грн. (8198724 - 8210835 =12111).

Слід зазначити, що прямий метод не розкриває взаємозв'язку отриманого фінансового результату та зміни величин коштів на рахунках підприємства. Для визначення цього взаємозв'язку використовуємо непрямий метод, що ґрунтується на ідентифікації й обліку операцій, зв'язаних з рухом коштів і послідовному коректуванню чистого прибутку, тобто вихідним елементом є прибуток.

Як було виявлено раніше, підприємство в звітному році отримало прибуток у сумі 1031995 тис. грн. (дані форми звіту № 2 «Звіт про фінансові результати»). У той же час у балансі зафіксоване скорочення коштів підприємства до кінця звітного періоду в розмірі 12111 тис. грн. Для пояснення даного факту використовуємо непрямий метод аналізу руху коштів (табл. 7).

Таблиця 7

Рух грошових коштів (непрямим методом) (авторські розрахунки)

Признаки	Сума
Прибуток у розпорядженні підприємства	1031995
Капітальні вкладення	- 23951
Купівля основних засобів	- 29308
Вибуття основних засобів	+ 5303
Нарахований знос основних засобів	+ 83816
Купівля нематеріальних активів	- 2750
Нарахований знос нематеріальних активів	+ 1222
Зміна виробничих запасів	- 512801

Справа в тому, що в ході виробничої діяльності можуть бути значні доходи / витрати, що впливають на прибуток, але не стосуються величини коштів підприємства. У процесі аналізу на цю величину і роблять коректування чистої пробули. Наприклад, вибуття основних засобів зв'язане з одержанням збитку в розмірі їхньої залишкової вартості. Величина коштів у даному випадку не міняється, тому недоамортизована вартість повинна бути додана до величини чистого прибутку. Не викликає відтоку коштів нарахування амортизації. Що ж уплинуло на скорочення коштів під кінець року? Відповіді на це питання допомагає непрямий метод.

Як видно з даних таблиці, у результаті господарської діяльності підприємства на зменшення величини чистого прибутку при її ув'язуванні з коштами вплинуло, у першу чергу, придбання виробничих запасів, малоцінних швидкозношуваних предметів і основних засобів, а також погашення кредиторської заборгованості та сплата штрафних санкцій.

На додаток до вище розглянутих способів має сенс провести аналіз руху коштів шляхом розрахунку всіх оборотів по рахунках коштів. У зв'язку з невеликою інформації з рахунків 50, 55, 56 і 57 проведемо аналіз руху коштів по рахунку 51. Вважаємо, що даний аналіз не буде мати істотних погрешностей, тим більше, що рух грошових одиниць по даному рахунку має найбільшу частку в складі коштів підприємства, у середньому більше 80 % (табл. 8, 9).

Таблиця 8

Обороти грошових одиниць по рахунку 51 за 2018 рік (авторські розрахунки)

Місяць № з/п	Середні залишки	Оборот по кредиту	Внутрішній оборот	Період обороту, дні
1	43842,7	44356,5	4149	32,7
2	28305,2	131808	3641	6,6
3	120975,5	101873,2	5604	37,7
4	269309,2	80449,6	1350	102,1
5	239557,6	223224,8	7302	33,2
6	228011,1	126044,5	8960	58,4
7	516940,7	169022,9	19283	103,5
8	518940,7	169022,9	9560	55,5
9	92699,0	478812,7	7790	58,9
10	103144,9	270246,6	7587	11,7
11	32655,3	243257,8	9636	41,0
12	60309,6	195300,0	14490	10,0
Всього	2202138,4	2356433,3	103491	

На підставі даних вищенаведених таблиць розрахуємо оборотність коштів.

Таблиця 9

Обороти грошових одиниць по рахунку 51 за 2019 рік (авторські розрахунки)

Місяць № з/п	Середні залишки	Оборот по кредиту	Внутрішній оборот	Період обороту, дні
1	31620,0	325538,8	18770	3,10
2	512,8	385029,5	26160	0,40
3	103369,1	228943,1	1800	13,60
4	2400	482630,9	5680	0,15
5	93613,3	275387,5	39417	11,90
6	72265,9	280607,4	12260	8,07
7	13759,5	472225,5	12975	0,89
8	202580,2	367234,2	20860	17,50
9	74589,3	384969,6	4020	5,87
10	192760,9	398104,0	3870	14,66
11	165875,9	320595,1	8710	45,95
12	47686,4	413744,3	3920	3,49
Всього	9616380	4335009,8	158442	

Як випливає з даних таблиці період оборотності коштів протягом 2018 року коливається в межах 31 дня, що говорить про те, що з моменту надходження грошей на рахунки підприємства до моменту їхнього вибуття проходило ледь

більше місяця. Ця обставина дає змогу судити про те, що дане підприємство мало достатньо коштів для здійснення поточних розрахунків. Наприклад, оплата праці, матеріальних цінностей, розрахунки з бюджетом та ін. Можна сказати, що будьяка затримка платежу 2018 року в короткостроковому періоді не змогла б вивести підприємство зі стану фінансової стійкості.

Таблиця 10

Показники оборотності (авторські розрахунки)

Показники	2018	2019
Оборотність грошових коштів	0,08	0,02
— у днях	31,98	7,53

Ситуація в 2019 році різко змінилася. Період оборотності найбільш ліквідних засобів протягом року варіював у межах від 0,04 до 17,5 днів. Середньохронологічна величина в період збереження грошей на рахунках підприємства складала 7,5 днів. Даний факт свідчить про те, що підприємство, не дивлячись на вдавене благополуччя, відчуває серйозний дефіцит коштів. Їх вистачало трохи більше тижня.

В узагальненні вищенаведеному аналізу видно, що підприємство знаходиться у вкрай нестійкому фінансовому стані [14], тому що будь-яке значне зростання кредиторської заборгованості при сформованій структурі розрахунків може привести підприємство на грань банкрутства.

Висновки:

1. Будівельні організації мають системну природу і є штучно створеними цільовими системами для будівництва життєво необхідних людуству об'єктів нерухомості. Крім необхідних факторів для успішного існування і розвитку будівельної організації:

- а) персоналу (керівників, творців і виконавців);
- б) машин, механізмів, інструментів та інфраструктури;
- в) ресурсів усіх видів (вкл. фінансові, енергетичні, інформаційні, матеріальні, інтелектуальні, час і т.д.)
- г) методів організації, управління, технологій, головним і визначальним чинником є Суспільство, Держава, які є споживачами будівельної продукції і створюють умови роботи і реалізації продукції

2. Будівельна організація, як неусоблена система (структура) при дотриманні певних умов (раціональне управління, постійний розвиток, забезпечення необхідними ресурсами в тому числі і фінансовими) може розвиватися успішно, а для цього керівникам і виконавцям компанії конче необхідно вміти аналізувати економічний стан підприємства і зовнішнього ринкового середовища для прийняття правильних рішень і побудови стратегії розвитку компанії.

Список літератури:

- 1. Шаповалова І.С. Социогенетичний підхід у вивченні організаційної культури. *Наукові відомості БелГУ*. 2009. № 5. С. 159-167.
- 2. Новіков О.В. Основи функціональної теорії еволюції економічних систем // *Питання економіки і права*. 2011. № 7. С. 141-144.
- 3. Астафев Б.А. Генотип і закони Світу - основа організації життя майбутнього людства [Електрон. ресурс] - Режим доступу: http://www.raen-education.webhost.ru/plan_3_2.htm

4. Модель досконалості EFQM. EFQM. - Брюссель. – 2011. Офіційний сайт EFQM. - Режим доступ: <http://www.efqm.org/the-efqm-excellence-model>
5. Калита П.Я. Нарис про геномі успішності організацій і держави. Частина 1. *Стандартизація, сертифікація, якість*. 2014. № 1.
6. Калита П.Я. Стабільність якості продукції. Оціночні показники. *Стандарти і якість*. 1991. № 2.
7. Калита П.Я. Від процесів управління якістю до цілісної технології безперервного вдосконалення організації. *Стандарти і якість*. 2001. № 1.
8. Калита П.Я. Системний технологічний менеджмент. Світ якості України. 2004. № 2.
9. Калита П.Я. Інженерна технологія забезпечення якості продукції по зворотним зв'язкам. *Стандарти і якість*. 1989. № 5.
10. Бачевський Б.Є., Решетняк С.А. Діагностика та оцінка потенціалу підприємства. *Маркетинг: теорія і практика*. Вип. № 13, 2007. 280 с.
11. Бачевський Б.Є., Перепелюкова О.В. Механізм реалізації потенціалу підприємства: *Регіональний зб. наук. пр. з економіки*. 2007, Вип. 2 (23), С. 262 - 265.
12. Гавва В.Н., Божко Е.А. Потенціал підприємства: формування та оцінювання: навчальний посібник. К.: Центр навчальної літератури, 2011. 224 с.
13. Богданов О.О. Загальна організаційна наука – тектологія Додатки. Ч. 1. М. - Л., 1925. С. 110.
14. Пригожин А.И. Методы развития организаций. М. Знание 2007. 567 с.
15. Савенко В.І., Доценко С.І., Савенко С.С. та ін.. Конкурентоздатність будівельної організації– основа виживання економіки: монографія. УАН Центр навчальної літер. К. 2017.128с.
16. Савенко С.С., В.І. Савенко, Ю.В. Орлик та ін.. Аналіз фінансового стану будівельної організації: монографія: К. УАН Центр навч. літер. К. 2017 95с.
17. Измайлова К.В. Фінансовий аналіз. [2-ге вид. пер. і допов.] К.: МАУП, 2001. 83 с.
18. Измайлова К.В. Финансовый анализ. М.: ЦУЛ, 2000. 200 с.
19. Измайлова К.В. Финансовый анализ субъекта хозяйствования: [справочное пособие]. Минск : Выш. шк., 1997. 309 с.
20. Измайлова К.В. Финанси підприємств: консп. лекцій. Київ: КНУБА. 2020. 156 с.

References:

1. Shapovalova, I.S. (2009) Sociogenetic approach in the study of organizational culture. *Scientific information of BelSU*. № 5. P. 159-167.
2. Novikov, O.V. (2011) Fundamentals of functional theory of evolution of economic systems. *Issues of economics and law*. № 7. P. 141--144.
3. Astafyev, B.A. (2018) Genome and laws of the world - the basis of the organization of life of future mankind/ URL: http://www.raen-education.webhost.ru/plan_3_2.htm
4. Model of perfection EFQM // EFQM. - Brussels. - 2011 // Official site of EFQM. – URL: <http://www.efqm.org/the-efqm-excellence-model>
5. Kalita, P.Ya. (2014) Essay on the genome of success of organizations and the state. Part 1. *Standardization, certification, quality*. № 1.
6. Kalita, P.Ya. (1991) Product quality stability. Evaluation indicators. *Standards and quality*. № 2.
7. Kalita, P.Ya. (2001) From quality management processes to a holistic technology of continuous improvement of the organization. *Standards and quality*. № 1.

8. Kalita, P.Ya. (2004) System technological management. World of Quality of Ukraine. № 2.
9. Kalita, P.Ya. (1989) Engineering technology for product quality assurance on feedback // Standards and quality. № 5.
10. Bachevsky, B.E., Reshetnyak, E.A. (2007) Diagnosis and assessment of enterprise potential. *Marketing: Theory and Practice*: Coll. Science. pr. East Ukrainian National University. V. Dahl. Vip. № 13. - Luhansk: SNU named after V. Dalva.
11. Bachevsky, B.E., Perepelyukova, O.V. (2007) he mechanism of realization of the potential of the enterprise: Regional collection. Science. etc. in economics. Vip. 2 (23). Donetsk: DEGI, P. 262 - 265.
12. Gavva, V.N, Bozhko, E.A (2011) The potential of the enterprise: formation and evaluation: a textbook.- Kyiv: Center for Educational Literature.
13. Bogdanov, O.O. (1925) General organizational science - tectology Appendices. Ch. 1. M. - L.
14. Prigogine, AI. (2007) Methods of development of organizations -M. Knowledge.
15. Savenko, V.I., Dotsenko, S.I., Savenko, S.S. and others (2017). Competitiveness of the construction organization - the basis of survival of the economy: Monograph, K.: UAS Center for Educational Letters.
16. Savenko, S.S, V.I., Savenko, Orlyk, Yu.V. and others (2017). Analysis of the financial condition of the construction organization: Monograph. K. UAS Center for Education. letters.
17. Izmailova, K.V. (2001) Finansovyi analiz. [2-he vyd. per. i dopov.] K.:MAUP.
- 18 Izmailova, K.V. (2000) Finansovyi analiz. K.: TsUL.
19. Izmailova, K.V. (1997). Finansovyi analiz. subyekta khoziaistvovanyia : [spravochnoe posobyе]. Mynsk : Vysh. shk.
20. Izmailova, K.V. (2020) Finansy pidpriemstv: konspekt leksii. Kyiv: KNUBA.

В.И. Савенко, И.С. Нестеренко, С.С. Савенко, Ю. Орлик

Оценка деловой активности строительной фирмы

Оценку текущей производственной деятельности проведено на примере специализированного строительно-монтажного управления с помощью показателей оборачиваемости и определен уровень эффективности использования собственных и привлеченных средств предприятия.

Показатели этой группы характеризуют результаты и эффективность текущей основной деятельности предприятия, такой анализ может проводиться как на качественном уровне, так и с помощью количественных критериев.

Основными из них являются показатели выработки, фондоотдачи и показатели оборачиваемости. Эти показатели имеют большое значение для оценки финансового состояния предприятия, поскольку скорость оборота средств, т.е. скорость превращения их в денежную форму, оказывает непосредственное влияние на платежеспособность. Результаты расчета показателя фондоотдачи говорят о том, что данный факт (снижение оборачиваемости основных фондов) может быть связан со старением и износом производственного оборудования, то есть можно сказать, что технический уровень основных средств исследуемого объекта находится на низком уровне.

Ключевые слова: количественный анализ, оборачиваемость средств, производственный цикл, кредиторская задолженность, ликвидность предприятия, чистая прибыль, эффективность производства, экономические показатели.

V.I. Savenko, I.S. Nesterenko, S.S. Savenko, Yu.V. Orlik
Evaluation of business activity of a construction firm

The assessment of current production activities is carried out on the example of specialized construction and installation management with the help of turnover indicators as well as the level of efficiency of use of own and borrowed funds by the enterprise was determined.

Indicators of this group characterize the results and efficiency of the current main activity of the enterprise, such analysis can be carried out both at the qualitative level and with the help of quantitative criteria.

The main ones are production indicators, return on assets and turnover indicators. These indicators are of great importance for assessing the financial condition of the enterprise, because the speed of turnover, i.e. the speed of their conversion into cash, directly affects the solvency. The results of the calculation of the rate of return indicate that this fact (decrease in the turnover of fixed assets) may be associated with aging and wear of production equipment, i.e. we can say that the technical level of fixed assets of the object is low.

The coefficient of sustainability of economic growth shows the average rate at which the company can develop further, without changing the already established relationship between different sources of funding. Summarizing the comparative data, we can say that if the management of the enterprise intends to increase its production capacity in order to increase production, it is necessary to change the financial policy. The results of calculations allow to show that at the analyzed enterprise there was a significant increase in the full production cycle and turnover as a whole. The duration of the operating cycle increased by more than 1.2 times and the duration of the financial cycle by almost 2 times. This was negatively affected by the factor of a significant slowdown in the turnover of inventories. Increasing the full production cycle in the future may cause negative trends in the enterprise as a whole, because this factor will primarily affect the amount of profit, which will affect the efficiency of production. The company activities to reduce the amount of net profit was influenced primarily by the acquisition of inventories, low-value perishable items and fixed assets, as well as repayment of accounts payable and payment of penalties.

The period of turnover of the most liquid assets during the year varied from 0.04 to 17.5 days. The average chronological value in the period of saving money in the accounts of the enterprise was 7.5 days. This fact indicates that the company, despite the apparent well-being, is experiencing a serious shortage of funds. They were enough for a little over a week. Thus, with the help of analysis of economic indicators, you can describe the general condition of the company and the possibilities of its operation and development

Key words: *quantitative analysis, turnover, production cycle, accounts payable, liquidity of the enterprise, net profit, production efficiency, economic indicators*

Посилання на статтю:

APA: Savenko, V.I., Nesterenko, I.S., Savenko, S.S., Orlik, Yu.V. (2020). Evaluation of business activity of a construction firm. *Shliakhy pidvyshchennia efektyvnosti budivnytstva v umovakh formuvannia rynkovykh vidnosyn*, 46, 163-175.

ДСТУ: Савенко В.І. Оцінка ділової активності будівельної фірми [Текст] / В.І. Савенко, І.С. Нестеренко, С.С. Савенко, Ю.В. Орлик // Шляхи підвищення ефективності будівництва в умовах формування ринкових відносин. – 2020. – № 46. – С. 163-175.